

Järjestön tuottamat rikoksen uhrien tukipalvelut

1. Mitä tukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoaa rikoksen uhreille? Mille uhriryhmille palvelut on suunnattu?

Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten tuottamat palvelut näkyvät kokonaisuudessaan tässä kuviossa. Rikoksen uhreja – aikuisia ja lapsia – kohdataan useissa palveluissa, silloinkin kun ensisijainen asia on avun saaminen johonkin vaikeaan elämäntilanteeseen. Rikoksen kohteeksi joutuminen saattaa tulla esiin työskentelyn kuluessa, ja asiakas saa tukea asian selvittelyyn ja toipumiseen. Rikosten uhreja kohdataan erityisesti keltaisella yliviivauskynällä merkityissä palveluissa. Turkoosilla tekstillä olevat ovat STEA-rahoitteisia.

Väkivaltatyössä kohdataan mm. laittoman uhkauksen, pahoinpitelyrikosten ja vainon uhreja – vauvoja, lapsia, nuoria, aikuisia ja ikääntyneitä. Seuraavassa kuvassa on eritelty Ensi- ja turvakotien liiton ja jäsenyhdistysten väkivaltatyön rooli eri palveluissa, asiakasmäärät sekä tietoa niiden rahoituksesta.

Turvakodit
ammattilaiset paikalla 24/7
Suomessa kaikkiaan 29 turvakotia (230 huonetta), joista 19 ETKL:n jäseniä, muilla järjestöillä 4, julkisella 6.
ETKL:n jäsenyhdistyksissä 2023
2077 naista, 252 miestä
2241 lasta
Ns. turvakotilaki 2015: valtio rahoittaa ja THL koordinoi turvakotipalveluja 26,5 M€ vuodelle 2024
THL järjestää avoimet rahoitushaut

Väkivaltatyön avopalvelut
Yksilötyötä ja vertaisryhmiä
Kaikille väkivallan osapuolille, myös väkivallan tekijöille
ETKL:n 23:ssa jäsenyhdistyksessä 2023
3210 naista, 1503 miestä
558 lasta
Pääasiallinen rahoituslähde STEA, haku vuosittain
Jonkin verran rahoitusta myös hyvinvointialueilta, avustuksina tai ostopalveluna esim. pidempiin asiakkuuksiin

Puhelin- ja chat-auttaminen
Nollalinja 24/7 puhelin ja chat, ylläpitäjänä järjestö
Järjestöillä myös muita auttavia puhelimia, ETKL:llä ja Naisten Linjalla chat-auttamista.
ETKL:n chatissa 2023
1147 aikuista
1286 lasta ja nuorta
Nollalinjalla valtion rahoitus THL:n kautta
Muilla pääasiallinen rahoituslähde STEA
Jonkin verran rahoitusta myös lahjoituksista

ENSI- JA TURVAKOTIEN LIITTO

2. Mitä EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämiä yleisiä ja/tai erityistukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tuottaa?

- Ammattitaitoista henkisen selviytymisen ja toipumisen tukea, joka auttaa uhreja käsittelemään traumaattisia kokemuksiaan ja löytämään keinoja niiden käsittelyyn.
- Ohjelmallista muutostyöskentelyä vanhemmille lasten kaltoinkohtelun lopettamiseksi ja lasten turvallisuuden lisäämiseksi.
- Vertaistukiryhmiä, joissa uhrit voivat jakaa kokemuksiaan ja saada tukea samankaltaisissa tilanteissa olevilta.
- Riskinarviointia yhdessä asiakkaan kanssa ja riskien vähentämiseen tarkoitettun turvasuunnitelman tekemistä.
- Oikeudellista neuvontaa rikosprosessiin liittyvissä kysymyksissä, usein yhteistyössä Rikosuhrapäivystyksen kanssa
- Neuvontaa turvallisemman elämän käytännön järjestelyissä, kuten eroprosessissa, asunnon hakemisessa ja taloudellisen tuen selvittämisessä.
- Neuvontaa ja ohjausta nimettömässä chatissa, sekä aikuisille että lapsille ja nuorille.

3. Mikä on järjestönne tai jäsenjärjestöjenne nykyinen resurssitilanne kysymyksessä kaksi mainittujen palvelujen tuottamiseksi? Onko resurssitilanteessa tapahtunut muutoksia viimeisten viiden vuoden aikana? Jos muutosta on tapahtunut, mistä se arvionne mukaan johtuu?

Koska lausuntopyynnössä todettiin, että työryhmä ei käsittele turvakotien rahoitusta, avaamme tässä vain väkivaltatyön avopalveluiden rahoitusta.

Jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluiden STEA-rahoitus on vuodesta 2020 noussut 22 %. Nousu sisältää sekä kustannustason nousun kompensointia että joidenkin yhdistysten kohdalla lisäresursointia. Oheisessa taulukossa on kokonaisavustuksen kehitys. Osa rahoituksesta, varsinkin pienemmissä yhdistyksissä, on kohdennettu avopalvelutoimintaan, joissa tehdään myös muuta kuin väkivaltatyön auttamista, joten väkivaltatyön osuutta ei täysin voi erottaa kokonaisuudesta.

	2020	2021	2022	2023	2024
ETKL:n jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluihin saatu STEA-rahoitus yhteensä (pois lukien kehittämishankkeet)	4 490 663 €	4 226 115 €	4 481 530 €	5 154 215 €	5 485 186 €

Lisäresursseja on saatu määräaikaisista kehittämishankkeista, joiden rahoitus on pääasiallisesti STEAsta, tekijöiden kanssa tehtävän työn hankkeille on saatu rahoitusta myös OM:stä. Osa jäsenyhdistysten hankkeista on saanut hankeajan jälkeen STEAlta pysyvemmän ns. AK-rahoituksen. Viimeisen viiden vuoden aikana toteutettuja hankkeita väkivaltatyössä, ensin jäsenyhdistysten sitten keskusjärjestön koordinoimat yhteiset hankkeet:

- Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhistys ry: Väiskäri – Nuorten kanssa tehtävä ennaltaehkäisevä väkivaltatyön hanke (2023-2025)
- Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys ry: Aggredi (2024-2026)
- Frida-Fri från våld rf (Pietarsaari): Respect – stöd vid sexuella övergrepp för 13-29 åringar (2020-2023) Stop! Stöd och förebyggande arbete för våldsutövare (2024-2025)
- Kanta-Hämeen ensi- ja turvakoti ry: Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden tai käyttäneiden lasten ja nuorten matalan kynnyksen tukeminen (2022-2024), Aggredi (2024-2026)
- Kuopion Ensikotiyhdistys ry: Pelotta – väkivaltatyön avopalvelu (2018-2020)
- Lahden ensi- ja turvakoti ry: Tukea ja turvaa tässä ja nyt - lapsi ei voi odottaa (2017-2020), Aggredi (2021-2023)
- Lapin ensi- ja turvakoti ry: Aggredi (2024-2026)
- Oulun ensi- ja turvakoti ry: Serita – seksuaalirikoksen ehkäisy (2017-2019), Tietoiseksi – Pohjois-Suomen seksuaalineuvontakeskus (2019-2022)
- Perheidenpaikka ry (Outokumpu): Avoväkivaltatyö Joensuun ja läntisen Siun sotien alueella (2024-2026)
- Pienperheyhdistys ry (Helsinki): Elämänkriisin vuoksi yksin lastensa kanssa jääneiden vanhempien tukeminen, Eriyksen yksin vanhempina (2024-2026)
- Tampereen ensi ja turvakoti ry: Aggredi (2020-2022) Turvallista ikääntymistä Pirkanmaalaisille senioreille (2024-2026)
- Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry: Mummon markan vartijat – taloudellisen kaltoinkohtelun torjunta (2018-2021) Seniorin salaisuus – Vapaaksi väkivallasta –hanke (2024-2026)
- Viola – väkivallasta vapaaksi ry (Etelä-Savo): Taloudellinen väkivalta tutuksi (2021-2023) Lasten ja nuorten väkivallaton koulu ja arki (2023-2025)
- ETKL: Ylisukupolvisen kaltoinkohtelun katkaisu (2017-2022)
- ETKL: Turvassa – apua konfliktoituneissa erotilanteissa (2019-2022)
- ETKL: Etäauttamisen keinojen tuottamiseen ja tehostamiseen koronatilanteessa (2020)
- ETKL: Turvallisille raiteille (2020-2023), OM:n rahoituksella
- ETKL: Nuoret väkivaltaa vastaan (2022-2023)
- ETKL: Vauva- ja väkivaltatyötä tulevaisuuden sotekeskuksiin -hanke (2022-2024)
- ETKL: Nuoriin kohdistuvan seurustelu- ja parisuhdeväkivallan ehkäiseminen (2024-2025) OM:n rahoituksella

4. Miten arvioisitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne resurssien riittävyyttä kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen tuottamiseksi nyt ja tulevaisuudessa? Mikäli arvioitte resurssit liian alhaisiksi, esittäkää arvio riittävästä resurssien tasosta.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksen näkymät edes nykyisen tason ylläpitämiseksi ovat erittäin huolestuttavat: hallitusohjelmassa vuodelle 2027 suunniteltu 100 miljoonan euron leikkaus valtionavustuksiin aikaistuu ja kasvaa merkittävästi. Tämänhetkisen tiedon mukaan tilanne näyttää tältä:

2024 - Stea rahoitti järjestöjä 383 m€

2025 - 303 m€

2026 - 278 m€

2027 - 253 m€

Nykyisessä tilanteessa lisäresurssien tarve kohdistuu erityisesti lapsiuhrien ja -todistajien kanssa työskentelyyn.

5. Kuinka paljon järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne on ollut asiakkaita kysymyksessä kaksi mainituissa rikoksen uhreille tarjoamissanne palveluissa viimeisen viiden vuoden aikana? Asiakasmäärät pyydetään erittelemään palvelukohtaisesti ja vuositasolla. Eritelkää myös mahdollisuuksien mukaan palvelunne keskeisimmät asiakasryhmät rikoslajeittain.

Kuten aiemmassa vastuksessa todetaan, väkivaltatyössä kohdataan mm. laittoman uhkauksen, pahoinpitelyrikosten ja vainon uhreja – vauvoja, lapsia, nuoria, aikuisia ja ikääntyneitä. Asiakastilastoja ei kuitenkaan ole saatavilla rikoslajeittain.

Viimeisen viiden vuoden asiakasmäärät ETKL:n jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluissa ovat olleet kasvusuunnassa. Kasvua vuodesta 2019 vuoteen 2023 on ollut 29 %. Huolestuttavaa on lasten saaman väkivaltatilanteisiin liittyvän erityispalvelun vähyyssuhteessa aikuisten saamaan apuun.

	2019	2020	2021	2022	2023
Naiset	2142	2680	2907	2932	3212
Miehet	1476	1594	1549	1502	1502
Lapset	513	585	623	601	569
Sukupuoli tai ikä ei tiedossa	28	14	14	30	66
Yhteensä	4159	4873	5093	5065	5349

Valtakunnalliset chatit ovat osa väkivaltatyön avopalveluja. Niissä tapahtunut muutos viimeisen neljän vuoden aikana on ollut maltillisempaa, vuodesta 2020 vuoteen 2023 kasvua on ollut 13 %. Vuonna 2023 lasten ja nuorten määrä ohitti aikuisten määrän.

	2019	2020	2021	2022	2023
Apua Väkivaltaan -chatissa kohdatut aikuiset	362	1794	1322	1384	1147
Lasten ja nuorten chatissa kohdatut		364	983	1033	1286
Yhteensä	362	2158	2305	2417	2433

Yhteensä ETKL:n väkivaltatyön avopalvelut tavoittavat nykyään siis lähes 8000 asiakasta vuosittain.

Kuinka kattavia järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoamat kysymyksessä kaksi mainitut palvelut ovat maantieteellisesti?

ETKL: jäsenyhdistyksiä, jotka tarjoavat väkivaltatyön avopalveluja, on laajasti eri puolilla Suomea. Lisäksi chat-auttaminen on tavoitettavissa kaikkialta.

1. Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry
2. Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys ry
3. Frida - Fri från Våld (Pietarsaari)
4. Kaapatut lapset ry (valtakunnallinen)
5. Kanta-Hämeen ensi- ja turvakoti ry
6. Keski-Suomen ensi- ja turvakoti ry
7. Kokkolan ensi- ja turvakoti ry
8. Kuopion Ensikotiyhdistys ry
9. Kymenlaakson Ensi- ja turvakotiyhdistys ry
10. Lahden ensi- ja turvakoti ry
11. Lapin ensi- ja turvakoti ry
12. Lyömätön Linja Espoossa ry
13. Oulun ensi- ja turvakoti ry
14. Perheidenpaikka ry (Outokumpu)
15. Paasikiven Nuorisokylän Säätiö (Kerava ja Itä-Uusimaa)
16. Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry
17. Pääkaupungin turvakoti ry
18. Raahen ensi- ja turvakoti ry
19. Turvallisen vanhuuden puolesta - Suvanto ry (valtakunnallinen)
20. Tampereen ensi- ja turvakoti ry
21. Turun ensi- ja turvakoti ry
22. Vaasan ensi- ja turvakoti
23. Vantaan turvakoti ry
24. VIOLA - väkivallasta vapaaksi ry (Etelä-Savo)

6. Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne pystyvän vastaamaan EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien palvelujen tarpeeseen?

ETKL jäsenyhdistyksineen vastaa erittäin monelta osin kansainvälisen sääntelyn edellyttämien palvelujen tarpeeseen, mm. näihin Istanbulin sopimuksen (IS) ja Uhidirektiivin (UD) kohtiin:

Istanbulin sopimus, artikla 20, yleiset tukipalvelut

...uhrien saatavilla on palveluja, jotka helpottavat heidän toipumistaan väkivallasta. Näihin toimiin olisi sisällyttävä tarvittaessa sellaisia palveluja kuin oikeudellinen ja psykologinen neuvonta, taloudellinen apu, asumisjärjestelyt, koulutus ja avustaminen työsaannissa.

Istanbulin sopimus, artikla 22, erityistukipalvelut

...tarjotaksean tai järjestääkseen kaikenlaisten tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallantekojen uhreille välittömiä lyhyt- ja pitkäaikaisia erityistukipalveluja, jotka jakaantuvat alueelliselta kannalta asianmukaisesti... kaikille väkivallan naisuhreille ja heidän lapsilleen naisille tarkoitettuja erityistukipalveluja

IS, artikkelit 23: turvakodit, 24: auttavat puhelimet (ja chat), 26: lapsitodistajien suojeleminen ja tuki

IS, artikla 16: tukeakseen ohjelmia, joiden tarkoituksena on opettaa perheväkivallan tekijöille väkivallatonta käyttäytymistä henkilösuhteissa, jotta väkivallan uusiutuminen saataisiin estetyksi ja väkivaltaisista käyttäytymismalleista muutetuksi.

IS, aineellinen oikeus, artikla 31: sen varmistaminen, ettei tapaamis- tai huoltajuusoikeuksien käyttäminen vaaranna uhrin tai lasten oikeuksia ja turvallisuutta

Rikosuhridirektiivi (johdanto-osa 37) Uhrille olisi tarjottava tukea heti, kun hän on toimivaltaisten viranomaisten tiedossa, kaikissa rikosoikeudellisen menettelyn vaiheissa ja riittävän pitkään myös niiden jälkeen uhrin tarpeiden mukaan ja tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien mukaisesti. Tukea olisi annettava eri keinoin ilman liiallisia muodollisuuksia ja huolehtien riittävästä maantieteellisestä kattavuudesta jäsenvaltion alueella, jotta kaikilla uhreilla on mahdollisuus hyödyntää tällaisia palveluja. Uhri, jolle on rikoksen vakavuudesta johtuen koitunut huomattavaa vahinkoa, voi tarvita erityistukipalveluja.

Rikosuhridirektiivi (johdanto-osa 38) ...erityisen haavoittuvassa asemassa tai tilanteessa oleville, ... toistuvan lähiseväkivallan kohteiksi joutuneet henkilöille... annettava erityistukipalveluja, ..., jossa olisi ennen kaikkea otettava huomioon uhrin erityistarpeet, rikoksen aiheuttaman vahingon vakavuus sekä uhrin, rikosentekijöiden ja lasten väliset suhteet... erityispalvelut lapsille, jotka ovat joko suoraan tai välillisesti uhreja.

7. Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta? Mikäli tukipalveluista on laadittu ulkopuolisen tahon tekemiä vaikuttavuusarvioita, pyydämme toimittamaan ne lausunnon liitteenä.

4	Väkivaltatyö Ensi- ja turvakotien liitossa
7	Väkivaltatyön avopalvelut
8	Laatukriteereiden tehtävä
10	Prosessin laatu
	<i>Kaikille yhteiset prosessikriteerit...11</i>
	<i>Lapsen kanssa työskentely...12</i>
	<i>Kokijan kanssa työskentely...12</i>
	<i>Tekijän kanssa työskentely...13</i>
	<i>Dokumentointi...13</i>
14	Rakenteen laatu
	<i>Palvelun saavutettavuus...15</i>
	<i>Henkilöstö...15</i>
	<i>Toimitilat ja turvallisuus...16</i>
	<i>Arviointi työn vaikuttavuuden, laadun ja kehittämisen tukena...16</i>
18	Tuloksen laatu
	<i>Tulokset asiakkaalle...19</i>
	<i>Tulokset yhdistyksille...19</i>
	<i>Tulokset vertaistaimijoille ja kokemusasiantuntijoille...19</i>
20	Liite 1: Toimintaa ohjaavat ETKL:n arvot
21	Liite 2: Laatukriteereiden keskeisiä käsitteitä

Jäsenyhteisöissä tehtävään työhön on tutkimus- ja kokemustietoon sekä lainsäädäntöön pohjautuen luotu työmuotokohtaisia laatukriteeristöjä, jotka tarjoavat työlle viitekehyksen ja ohjaavat sekä asiakastyötä että työn rakenteita.

Kriteereiden toteutumista arvioidaan asiakaspalauttein ja itsearvioinnein sekä Ensi- ja turvakotien liiton järjestämien auditointien kautta.

Auditoinneissa ovat mukana asiakkaiden, työntekijöiden, operatiivisen ja luottamusjohton sekä yhteistyökumppaneiden ja palveluiden ostajien edustajia. Auditoinneista saa todistuksen ja raportin hyvistä käytännöistä sekä kehittämis ehdotuksista.

Myös väkivaltatyön avotyössä on laatukriteerit. Parhailaan on käynnissä kolmas, valtakunnallisesti kaikissa yksiköissä toteutettava auditointikierrös.

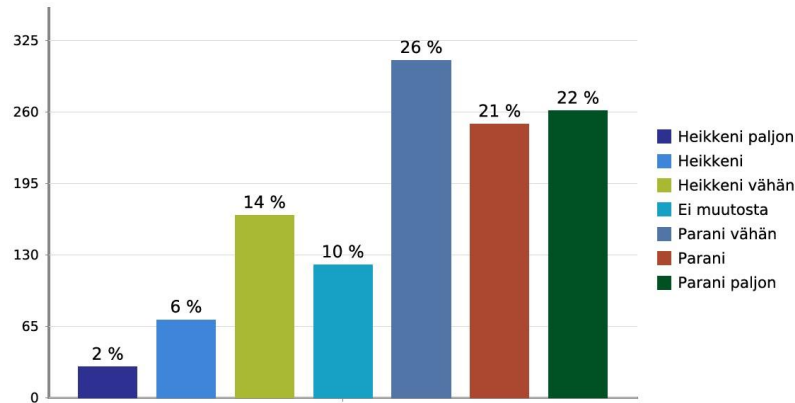
Tekijätyössä noudatetaan OM:n laatukriteereitä väkivallan ehkäisy- ja katkaisuohjelmille, jotka pohjautuvat mm. ETKL:n laatukriteereihin.

Jäsenyhdistysten asiakastyössä on käytössä Vaikuttavuus esiin (VE) -mittari, jonka avulla saadaan asiakkaan omaan arviointiin pohjautuvaa tietoa hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja elämäntilanteen muutoksesta. VE-mittarin käyttö on lisääntynyt viime vuoden aikana ja sitä lisätään edelleen. Väkivaltatyön avopalvelujen osalta vuoden 2023 tulokset ovat hyvät:

Asiakkaan kokema hyvinvoinnin muutos 2023 aikuiset, väkivaltatyön avo, n=1203

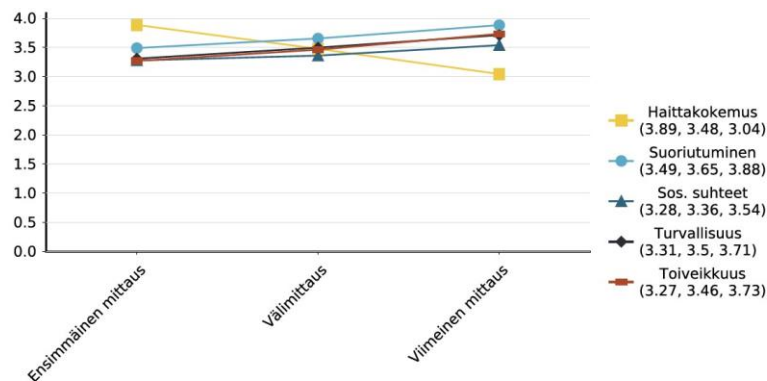
VE-kyselyitä lähetetty 2641:lle aikuiselle asiakkaalle yhteensä 7480 kpl. Niihin on saatu 5136 vastausta.

Vähintään kolmesti vastanneilta on nähtävissä myös hyvinvoinnin eri osa-alueiden kehitys. Arjen sujuminen, tyytyväisyys ihmissuhteisiin, turvallisuus ja toiveikkuus ovat kaikki nousseet asiakkuuden aikana. Suurin muutos on sen haitan vähenemisessä, jonka vuoksi apua tultiin hakemaan. Asteikko on 1 vähän – 5 paljon.

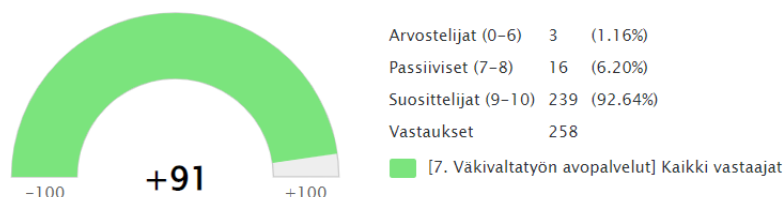
Muutos hyvinvoinnin eri osa-alueilla 2023 aikuiset, väkivaltatyön avo, n=541

ETKL:n jäsenyhdistykset ottivat v. 2023 käyttöön yhteisen palautelomakkeen. Viimeisen vuoden ajalta väkivaltatyön avopalveluiden saamien palautteiden keskiarvot sekä palvelun että tulosten osalta (asteikolla 1 vähän – 5 paljon, n=324):

- Saamani tuki vastasi tarpeitani, ka. 4,7
- Koin voivani vaikuttaa saamani tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen 4,6
- Työntekijät kohtasivat minut arvostavasti 4,9
- Saitko apua väkivallasta selviämiseen tai väkivallan lopettamiseen 4,5
- Onko väkivalta loppunut 4

Palautekyselystä saamme myös kansainvälisen suositteluindeksin eli NPS-luvun, joka väkivaltatyön avopalveluissa viimeisen vuoden ajalta on aivan huikea 91.

8. Mitkä ovat arvionne mukaan järjestönne tai jäsenjärjestöjenne suurimmat haasteet EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tuottamiseksi lähivuosina?

Suurimpana haasteena on toiminnan rahoituksen varmistaminen, jotta kansainvälisen sääntelyn edellyttämiä yleisiä ja erityistukipalveluja voidaan jatkaa. Tärkeää on myös integraatio ja yhteiset palvelupolut hyvinvointialueiden väkivaltatyön kanssa. Väkivallan tunnistaminen, siihen puuttuminen ja väkivaltatyön vahvistaminen peruspalveluista vaativiin palvelukokonaisuuksiin tulisi nähdä monitoimijaisena kumppanuustyönä.

9. Millaisena näette järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien rikoksen uhrien tukipalvelujen merkityksen rikosprosessin sujuvuuden ja rikosvastuun toteutumisen kannalta? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne jokin vakiintunut yhteistyö- ja ohjausmalli rikosprosessiviranomaisten kanssa? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne esittää tilastotietoa, arviointeja tai muuta materiaalia siitä, miten palvelunne ovat edistäneet rikosprosessin sujuvuutta tai rikosvastuun toteutumista?

ETKL:n jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluissa autetaan uhria tekemään rikosilmoitus. Kaikista lapsista, joiden epäillään joutuneen seksuaalirikoksen tai pahoinpitelyn kohteeksi tehdään lastensuojeluilmoituksen lisäksi rikosilmoitus suoraan poliisille, myös chat-työskentelyssä. Tilanteissa, joissa on syytä epäillä jonkun joutuvan vakavan väkivallan kohteeksi, voidaan ilmoittaa poliisille välttämättömät tiedot uhkaavan teon ehkäisemiseksi.

ETKL:n jäsenyhdistykset tekevät yhteistyötä Rikosuhripäivystyksen kanssa, josta asiakkaalle on mahdollista saada rikosprosessiin neuvoja ja tukihenkilö rikosprosessin ajaksi. Jäsenyhdistyksillä on myös toimiva yhteistyö oman alueensa poliisin kanssa, ja monet jäsenyhdistykset kuuluvat oman alueensa MARAK-työryhmiin. ETKL toimii myös valtakunnallisesti yhteistyössä poliisihallituksen kanssa, ns. USEL-verkostossa sekä yhteisin tapaamisin ja koulutuksin.

Järjestön näkemykset tarvittavista toimenpiteistä

10. Miten rikoksen uhrien tukipalvelujen koordinaatiota ja yhteistyötä voisi parantaa?

Valtakunnallisesti yhteiset suunnitelmat Istanbulin sopimuksen, Rikosuhridirektiivin ja tulossa olevan Naisiin kohdistuvan väkivallan direktiivin osalta. Niissä on monia samanlaisia ja toisiinsa liittyviä velvoitteita, joiden toimeenpanon suunnittelu, koordinointi ja seuranta olisi järkevää yhdistää soveltuvin osin. Mukaan koordinaatioon olisi hyvä ottaa myös väkivallan tekijöiden auttaminen, väkivallan katkaisu uhrien kannalta ennaltaehkäisevänä ja uusintarikollisuutta vähentävänä toimintana.

Koordinaatiossa on nyt jo mukana myös järjestöjen edustaja, mutta molempien järjestöjen työn tulisi näkyä myös nykytilan ja tuen kokonaisuuden arvioissa sekä toimeenpanosuunnitelmissa. Nyt toimeenpanosuunnitelmiin on kirjattu pääsääntöisesti viranomaisten toimet. Erityisesti pitkäkestoiseen ja vakavaan väkivaltaan tarvitaan toimintatapoja, jotka vaativat monitoimijaista yhteistyötä sekä koordinaatiota käytännöntasolta uhrien palvelujen rakenteiden johtamiseen saakka. Tähän kansainvälinen sääntely myös velvoittaa:

- IS 1. artikla: tukea järjestöjä ja lainvalvontaviranomaisia sekä auttaa niitä toimimaan tehokkaasti yhteistyössä yhtenäisen lähestymistavan omaksumiseksi pyrittäessä poistamaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa.
- RD johdanto-osa, kohta 62: Jäsenvaltioiden olisi rohkaistava kansalaisjärjestöjä... ja tehtävä niiden kanssa tiiviisti yhteistyötä erityisesti toimintapoliittisten aloitteiden, tiedotus- ja valistuskampanjoiden, tutkimus- ja koulutusohjelmien, koulutuksen sekä rikosten uhrien tuki- ja suojelutoimenpiteiden vaikutusten seurannan ja arvioinnin toteuttamisessa

11. Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tarjoamisessa näkemyksenne mukaan puutteita? Jos kyllä, millaisia?

Yhteistyö eri osapuolten välillä on jo monin paikoin hyvää ja toimivaa, mutta edelleen tarvitaan työtä sen eteen, että mm. IS, artikla 18, suojelun ja tuen yleisistä velvoitteista täyttyy: "Osapuolet toteuttavat kansallisen lakinsa mukaisesti tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että käytettävissä on asianmukaiset järjestelmät, joilla mahdollistetaan tehokas yhteistyö kaikkien asianomaisten valtion viranomaisten kesken, mukaan lukien oikeuslaitos, syyttäjälaitos, lainvalvontaviranomaiset, paikalliset ja alueelliset viranomaiset sekä kansalaisjärjestöt ja muut asianomaiset järjestöt ja yhteisöt, kaikkien tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallan muotojen uhrien ja todistajien suojelemiseksi ja tukemiseksi, myös ohjaamalla heidät tämän yleissopimuksen 20 ja 22 artiklassa tarkoitettuihin yleisiin ja erityisiin tukipalveluihin."

Uhrien pääsy tukipalveluihin ei toteudu useasta syystä. Ensinnäkään uhrit eivät tunnista kokemaansa väkivaltaa, he tarvitsevat tietoa. Toiseksi vaikka tunnistavat, he eivät välttämättä osaa hakea apua tai heitä ei ohjata oikeaan paikkaan. Kolmanneksi palvelua, jota uhri tarvitsisi päästäkseen eroon väkivallasta, ei välttämättä ole riittävästi tarjolla. Erityisesti pitkittyneet vainon, pakottavan kontrollin, vieraannuttamisen ja muun vakavan väkivallan katkaisemiseen uhri tarvitsee tukevaa apua, johon ohjaamiseen ei ole riittäviä käytäntöjä.

Myös uhrin tosiasialliseen suojeluun on panostettava, ja lisätä turvallisuutta parantavia toimenpiteitä, esimerkiksi turvasuunnitelman systemaattista ulottamista myös kodin turvallisuuden lisäämisen kartoittamiseen ja resursseja turvalaitteisiin ym. Väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisy vaatii konkreettisia toimenpiteitä kiellolla suojattavan turvaksi.

Lasten aseman parantaminen vaatii niinkään lisätöitä. Olennaisen tärkeää on, että väkivallan kohteeksi tai todistajaksi joutuneelle lapselle taataan oikeus keskustelutukeen riippumatta vanhempien mielipiteestä. Myös oikeusjärjestelmässä rikos- ja siviilioikeuden viranomaisten välisen tiedonkulun on palveltava lapsen etua – esimerkiksi tieto lähestymiskiellomääräyksestä tulisi toimittaa huolto- ja tapaamisoikeusselvitystä ja päätöksiä tekeville viranomaisille, ja huolto ja tapaamissopimus tulisi tämän jälkeen tarkistaa olemaan lähestymiskiellon kanssa yhdenmukainen.

12. Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen järjestämis-, tuottamis- ja rahoittamisvastuuta syytä näkemyksenne mukaan muuttaa tai tarkentaa nykyisestä? Jos kyllä, miksi ja miten?

Väkivaltatyön rakenteita on ehdotettu viranomaisten ja järjestöjen kesken lailla säädettäväksi, viimeisimmäksi huhtikuussa 2024 julkaistussa THL:n julkaisussa ”Lähisuhdeväkivallan vastaisen työn rakenteita tulee vahvistaa – suosituksia nykytilan korjaamiseksi”. Asia on sinänsä kannatettava, mutta on aivan keskeistä ymmärtää, että valtaosa väkivaltatyön avopalveluista on tällä hetkellä järjestöjen tekemää ja STEAn rahoittamaa. Sillä hetkellä, kun työstä tulee lakisääteistä, katoaa STEAn rahoitus järjestöjen väkivaltatyöltä.

Väkivaltatyön rakenteita pitää siis pystyä vahvistamaan niin, että järjestöjen työn rahoitus ja sitä kautta työn jatkuvuus varmistetaan. On tärkeää, ettei luoda kilpailuasetelmaa, jossa julkinen ja järjestöt joutuvat kilpailemaan keskenään, vaan järjestöjen erityisosaaminen tunnustetaan. Rahoitusinstrumenttia rakennettaessa huomioitava järjestöjen autonominen rooli.

13. Mitä ehdotuksia toimenpiteiksi uhripoliittiseen toimenpideohjelmaan tulisi näkemyksenne mukaan sisällyttää rikoksen uhrien yleisten ja erityisten tukipalveluiden rahoituksen turvaamiseksi ja rahoitusvastuiden edelleen selkeyttämiseksi?

Kun STEAn rahoitus on joka tapauksessa pienenumeroissa, olisi hyvä saada avustusten yleisiin ehtoihin painopiste niiden hakemusten hyväksi, jotka toteuttavat kansainvälisen sääntelyn toimeenpanoa. Viime vuosina oikeusministeriö on ottanut naiseen kohdistuvan väkivallan rahoituksessa isompaa roolia, mikä on hyvä. Suomessa lähisuhdeväkivallan palvelut on perinteisesti mielletty sosiaalialan tehtäväksi, mitä on hyvä laajentaa - väkivallan uhrien palvelut asettuvat kansainvälisessäkin sääntelyssä sekä uhrin tuen palveluihin että oikeudellisiin palveluihin.

Rikosuhripäivystyksen saama julkinen palveluvelvoite on hyvä ratkaisu, ja ETKL kannattaa sen uusimista, kun nykyinen palveluvelvoite päättyy.